YABANCI DİL EĞİTİMİNDE YENİ PARADİGMALAR VE DÖNÜŞÜM DİNAMİKLERİ

Emerging Paradigms in Foreign Language Education and the Dynamics of Transformation

Editör

Doç. Dr. Ömer Gökhan ULUM

Vizetek Yayıncılık

YABANCI DİL EĞİTİMİNDE YENİ PARADİGMALAR VE DÖNÜŞÜM DİNAMİKLERİ

Emerging Paradigms in Foreign Language Education and the Dynamics of Transformation

Editör

Doç. Dr. Ömer Gökhan ULUM

Yazarlar

Adem DEMİR - Aysel EYERCİ – Bilge ÇAM AKTAŞ - Burcu AK
Damla Nil ALHAN - Ebru DAŞTAN TOPÇU - Ece ZEHİR TOPKAYA - Fatih TÜTÜNCÜ
Furkan Kadir TOPÇU Furkan Kerim KADAYIF - Gülbeste DURGUN SARAL
Güneş SAYGI - İnci DEMİR- Irmak VAKIFLI - Kübra ŞIK - Mert UZUN
Orhan Bora TÜLEK - Raşide DAĞ AKBAŞ Resul MESCİ - Ruhan GÜÇLÜ
Şakire ERBAY-ÇETİNKAYA - Şakire ERBAY-ÇETİNKAYA Vildan İnci KAVAK

E-ISBN: 978-625-382-456-3

DOI: 10.54637/vizetek.9786253824563

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU

Kapak Tasarımı: Samet TORUN

Dizgi & Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek
Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖN SÖZ

Yabancı dil eğitimi, yakın tarihindeki neredeyse hiçbir dönemde olmadığı kadar hızlı bir değişim sürecinden geçmektedir. Üretken yapay zekâ, müfredatların, politikaların veya öğretmen eğitimi programlarının buna hazırlıklı olmasından daha hızlı bir şekilde sınıflara girmiştir. Günümüzde birçok sınıfta farklı dilsel ve kültürel geçmişlere sahip öğrenciler bulunmaktadır; bu nedenle kimlik ve aidiyet meseleleri gündelik kaygılar haline gelmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gibi küresel gündemler, dil öğretmenlerinden çalışmalarını yalnızca dilsel yeterlilik kazandırmakla sınırlı görmelerini değil, daha geniş bir sosyal ve etik projenin parçası olarak görmelerini de istemektedir. Uzun süredir var olan varsayımlar da sorgulanmaya başlanmıştır: dil gelişiminin doğrusal ve öngörülebilir olduğu, yeterlilik çerçevelerinin her bağlamda eşit şekilde geçerli olduğu ve öğretmenin geri bildiriminin gelişimin ana itici gücü olduğu varsayımları. *Yabancı Dil Eğitiminde Yeni Paradigmalar ve Dönüşüm Dinamikleri*, bu değişikliklerin yalnızca kutlanmak ya da endişe yaratmakla kalmayıp, dikkatli bir ampirik ve kavramsal inceleme gerektirdiği inancından doğmuştur.

Bu kitap, Türkiye'deki çok çeşitli kurumlardan araştırmacı ve uygulamacıların kaleme aldığı bölümleri bir araya getirmektedir. Bu çeşitlilik kasıtlı olarak sağlanmıştır. Dil eğitimindeki dönüşüm yalnızca araştırma merkezlerinde şekillenmez. Bu dönüşüm, ders kitaplarında, hazırlık programlarında, ortaokul sınıflarında, tıp fakültelerinde ve öğretmen eğitimi bölümlerinde gerçekleşir; bu ortamlarda çalışanların bu konuda söyleyecek çok şeyi vardır. Kitap ayrıca iki dillidir: ilk bölümler İngilizce, takip eden bölümler ise Türkçe yazılmıştır. Bu durum, alandaki uluslararası diyaloğa ve bu fikirleri uygulayan ve yeniden şekillendiren yerel akademik topluluğa bağlılığı yansıtmaktadır.

Kitapta, dijital ve yapay zekâ araçları dil öğreniminin sıradan bir parçası hâline geldiğinde, bu sürece ne olacağı ele alınmaktadır. Kitabın açılış bölümünde, yabancı dil eğitiminde tek bir geri bildirim kaynağının dilbilimsel, pedagojik, sosyal ve metabilişsel işlevlerin tümünü yerine getiremeyeceği savunulmaktadır. Bu bölüm, öğretmen, akran ve yapay zekâ geri bildirimlerinin birbirlerinin yerini almak yerine birbirlerini tamamladığı öğrenen merkezli bir melez model önermektedir. İngilizce öğretiminde ChatGPT'ye ilişkin öğrenci ve öğretmen algılarını ele alan bölüm, bu araçları

her gün kullanan kişilerin görüşlerini de kitaba dahil etmektedir. Dilbilgisi öğreniminde metin tabanlı bilgisayar oyunlarını ele alan bölüm, İngilizce bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilen bir ders dışı uygulamadan yararlanmaktadır. Bu bölümler bir arada değerlendirildiğinde, teknolojinin en iyi şekilde işlediği durumun öğretmenlerin teknolojiyi bilinçli ve pedagojik bir şekilde entegre ettikleri zaman olduğu ortaya çıkmaktadır. İki Türkçe bölüm ise bu tartışmayı daha da genişletmektedir. Bunlardan biri, dijital okuryazarlıktan yeni nesil dil öğrenme ortamlarına uzanan bir yolu izlemektedir. Diğeri ise yapay zekâ çağında dil gelişimini Karmaşık Dinamik Sistemler Teorisi perspektifinden yeniden ele alarak, hâlâ birçok değerlendirme ve araştırma tasarımının temelini oluşturan doğrusal ilerleme varsayımına meydan okumaktadır.

İkinci bir bölüm grubu ise dil eğitimini şekillendiren yapıları ele almaktadır. Sosyal adalet, eşitlik ve kapsayıcı dil eğitimi politikaları üzerine yazılmış bu bölüm, İngilizcenin sosyal ve ekonomik dezavantajların çaresi olarak yaygın biçimde sunulmasını sorgulamakta ve Türkiye'de İngilizce eğitimine eşit erişimin gerçekte ne gerektirdiğini incelemektedir. Tek Çerçeve, Birçok Dünya" başlıklı bölüm, Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'ni (CEFR) yeniden ele almaktadır. Bu bölüm, okuyuculara CEFR'nin katı bir kural değil, yerel koşullara uyarlanabilecek esnek bir araç olarak tasarlandığını ve bu esnekliğin onu yorumlayan kurum ve öğretmenlere sorumluluk yüklediğini hatırlatmaktadır. İngilizce dil sınıfında Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri üzerine yazılan bölüm, SDG 4'ün ve daha geniş kapsamlı 2030 Gündemi'nin sınıf uygulamalarına nasıl aktarılabileceğini göstermektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın dokuzuncu sınıf ders kitabı Waymark'ın içerik analizi, binlerce öğrenciye ulaşan materyallerde küresel eğitim ve Linguapax ideallerinin ne ölçüde yansıtıldığını sorgulamaktadır.

Üçüncü bir bölüm grubu ise öğrenenleri duyguları ve düşünceleri olan bireyler olarak ele almaktadır. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, yabancı dilden alınan zevkin öz-şefkat ile yabancı dil kaygısı arasındaki ilişkide aracı rol oynayıp oynamadığı incelenmektedir. Bu şekilde, çalışma, uzun süredir devam eden duygusal filtre tartışmasına pozitif psikolojiyi dahil etmektedir. Okuma Önyargısından Bilişsel Dönüşüme başlıklı bölümde, kitaplarla kör randevu kavramı okuyucuların kapaklardan, başlıklardan ve tür etiketlerinden oluşturdukları beklentilere meydan okuyan ve öğrencileri kendi varsayımları üzerine düşünmeye davet eden bir pedagojik

araç olarak sunulur. Tıp fakültesi öğrencilerinin İngilizceye ilişkin metaforik kavramsallaştırmalarına odaklanan bölüm ise, geleceğin profesyonellerinin çalışma hayatlarında aracılık edecek olan dili nasıl anladıklarını ve bunun tıbbi İngilizce eğitiminin tasarımı açısından ne anlama geldiğini ortaya koymaktadır.

Son grup, dil yeterliliğinin akademik ve mesleki yeterliliğe dönüşmesi gereken kurumsal ortamları ele almaktadır. Hazırlık programları ve akademik başarı üzerine yazılan bölüm, dil yeterliliğinin tek başına üniversitede başarıyı garanti etmediğini savunmakta ve akademik okuryazarlık, eleştirel katılım ve alana özgü becerileri geliştiren yeni modelleri incelemektedir. Yabancı dil öğretmen adaylarının kültürlerarası farkındalığına ilişkin yazılmış bölüm, Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmen adaylarının kültürlerarası farkındalık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırmanın bulgularından hareketle, gelecekte yabancı dil öğretmeni yetiştirme süreçlerinde uygulamalı kültürlerarası öğrenme deneyimlerinin ve dijital etkileşim olanaklarının geliştirilmesine, ayrıca öğretim programlarının kültürlerarası unsurlar açısından değerlendirilmesine yönelik öneriler sunulmaktadır. Diğer bir bölüm ise hazırlık okullarında yazma derslerinde kullanılan görüş ve neden-sonuç kompozisyonlarındaki okuyucu odaklı üstsöylemin karşılaştırmalı bir analizini sunmaktadır. Bu analiz, örnek metinlerin öğrencilere yalnızca bir kompozisyonu nasıl yapılandıracaklarını değil, aynı zamanda okuyucularına karşı nasıl bir tutum sergileyeceklerini de öğrettiğini göstermektedir.

Bu bölümleri birleştiren şey, tek bir teori değil, ortak bir duyarlılıktır. Her biri dil eğitimini yalnızca yöntemler ve sonuçlarla ilgili teknik bir mesele olarak ele almayı reddetmektedir. Her biri bağlama ve sürece dahil olan kişilere –öğrencilere, öğretmenlere, materyal yazarlarına ve politika yapıcılarına– dikkat etmektedir. Ayrıca her biri ister yeni bir teknoloji ister yeni bir çerçeve ister yeni bir sınıf uygulaması olsun, yeniliklerin ancak eleştirel bir şekilde incelendiğinde ve kanıtlara dayandırıldığında değer kazandığını kabul etmektedir. Burada tartışılan paradigmalar, eskilerinin yerine geçecek bitmiş çözümler olarak sunulmamaktadır. Bunlar, dillerin nasıl öğretildiğini, nasıl öğrenildiğini ve nasıl değer verildiğini yeniden düşünmeye davet niteliğindedir.

Bu kitap, geniş bir okuyucu kitlesine yöneliktir: uygulamalı dilbilim ve dil eğitimi alanındaki araştırmacılar, öğretmen eğitimcileri, hizmet öncesi ve hizmet içi dil öğretmenleri, müfredat ve materyal geliştiricileri ile bu alandaki güncel bakış açılarını arayan lisansüstü öğrenciler. Umuyorum ki okuyucular bu sayfalarda hem ampirik içgörüler hem de pratik ilham bulacaklar ve bu kitap ortaya attığı sorular üzerine daha fazla araştırmanın yapılmasını teşvik edecektir.

Katkıda bulunan tüm yazarlara, bilimsel adanmışlıkları, editörlük süreci boyunca gösterdikleri sabır ve çalışmalarını paylaşma isteklilikleri için içtenlikle teşekkür ederim. Ayrıca, bu kitabın tamamlanmasında destek veren yayın ekibine de teşekkür ederim.

Doç. Dr. Ömer Gökhan Ulum

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretimi Anabilim Dalı

Mersin

İÇİNDEKİLER

CHAPTER 1

Rethinking Feedback In Foreign Language Education:
Teacher, Peer, and Ai Perspectives..... 1

Adem DEMİR

CHAPTER 2

Social Justice, Equity, and Inclusive Language Education Policies:
The Case of English Language Education in Türkiye 20

Aysel EYERCİ

CHAPTER 3

One Framework, Many Worlds: Rethinking Foreign and Second Language
Education beyond the CEFR 39

Burcu AK

CHAPTER 4

Text-Based Computer Games On Grammar Learnıng: Englısh Majors' Experıences
And Insıghts From An Extra-Currıcular Implementatıon 79

Fatih TÜTÜNCÜ

Şakire ERBAY-ÇETİNKAYA

CHAPTER 5

Sustainable Development Goals
in The English Language Classroom: Background and Application 102

Gülbeste DURGUN SARAL

Ece ZEHİR TOPKAYA

CHAPTER 6

The Mediatıng Role of Foreign Language Enjoyment
in the Relationship Between Self-Compassion and
Foreign Language Anxiety Among Mıddle School Students..... 123

Güneş SAYGI

CHAPTER 7

From Reading Bias to Cognitive Transformation:
Blind Date with Books as a Potential Pedagogical Tool 138

Irmak VAKIFLI

CHAPTER 8

Bridging Preparatory Programs And Academic Success:
Emerging Models In Higher Education Language Education 167

Kübra ŞIK

CHAPTER 9

Students' and Teachers' Perceptions on the
Use of ChatGPT In English Language Teaching 190

Orhan Bora TÜLEK

Burcu AK

CHAPTER 10

Transforming Medical English Education: Prospective Turkish Doctors'
Metaphorical Conceptualizations Of English 217

Raşide DAĞ AKBAŞ

CHAPTER 11

Tracing Global Education in a 9th Grade Coursebook Published by the Turkish
Ministry of National Education: Content Analysis of *Waymark* 233

Resul MESCİ

Furkan Kerim KADAYIF

Şakire ERBAY-ÇETİNKAYA

12. BÖLÜM

Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının
Kültürlerarası Farkındalıklarının İncelenmesi 256

Damla Nil ALHAN
Bilge ÇAM AKTAŞ

13. BÖLÜM

Teknoloji Çağında Dil Öğrenmek:
Dijital Okuryazarlıktan Yeni Nesil Dil Öğrenme Ortamlarına 279

Furkan Kadir TOPÇU

Ebru DAŞTAN TOPÇU

14. BÖLÜM

Yapay Zekâ Çağında Dil Gelişimi: Karmaşık Dinamik Sistemler Kuramı
Perspektifinden Bir Değerlendirme 297

Mert UZUN

İnci DEMİR

15. BÖLÜM

Hazırlık Okulu Yazma Derslerinde Kullanılan Deneme Türlerinde Alıcı Odaklı
Üstsöylem: Görüş, Neden ve Sonuç Yazılarının Karşılaştırmalı Bir İncelemesi . 322

Vildan İnci KAVAK

Ruhan GÜÇLÜ